

Septiņpadsmītā Starptautiskā Lingvistikas Olimpiāde

Jonina (Korejas republika), 2019. g. 29. jūlijā – 2. augustā

Individuālo sacensību uzdevumi

Risinājuma pieraksta noteikumi

Nepārrakstiet uzdevumus! Katra uzdevuma risinājumu pierakstiet uz atsveišķas(-ām) lapas(-ām)! Uz katras lapas norādiet attiecīgā uzdevuma numuru, Jūsu vietas numuru un Jūsu uzvārdu! Pretējā gadījumā Jūsu darbs var tikt pazaudēts.

Ja nav norādīts citādi, aprakstiet Jūsu uzdevuma materiālā atrastās likumsakarības. Pretējā gadījumā Jūsu risinājums tiks novērtēts ar zemāku punktu skaitu.

1 uzdevums (20 punkti). Doti teikumi jongomu valodā, kā arī to tulkojumi latviešu valodā:

1. Meneni karuwa anona wedmaan.	<i>Es atnācu un ieraudzīju vīrieti un suni.</i>
2. Wingkeewa yeediriin.	<i>Tu dziedī, bet es pieceļos.</i>
3. Ambib wedmoona awon baan.	<i>Viņš ieraudzīja māju, bet es paņēmu cūku.</i>
4. Yeederenu om banuun.	<i>Viņa piecelsies un paņems maizi.</i>
5. Wenenub wingkanuub.	<i>Mēs aiziesim un dziedāsim.</i>
6. Oma oka aniib.	<i>Viņi ēd maizi un dzer ūdeni.</i>
7. Anon ye weng wengambaranuwa awon ye weng wengambaraneen.	<i>Mēs izdzirdēsim suni, bet viņš izdzirdēs cūku.</i>
8. Ok anaana oon wedmeen.	<i>Es izdzēru ūdeni, bet viņa ieraudzīja zivi.</i>
9. Yeederenib miniib.	<i>Viņi pieceļas un atnāk.</i>
10. Wingkenu wunuun.	<i>Viņa dzied un aiziet.</i>
11. Om bene aneen.	<i>Viņš ņem maizi un ēd to.</i>

(a) Pārtulkojiet latviešu valodā:

12. **Om benu aneen.**
13. **Munuuna wunuub.**
14. **Wingkiwa wengamburuun.**
15. **Anon ye weng wengamberenib yedaraniib.**
16. **Oon wedmaniina karub wedmaneeb.**
17. **Ok wedmeena aniin.**

(b) Pārtulkojiet jongomu valodā:

18. *Mēs aiziesim, bet viņi atnāks.*
19. *Es ņemu cūku, bet viņš ņem zivi.*
20. *Viņš ieraudzīja ūdeni un māju un izdzirdēja suni.*
21. *Tu ēd maizi un dziedī.*

2 uzdevums (20 punkti). Doti vārdu savienojumi juroku valodā, kā arī to tulkojumi latviešu valodā jauktā secībā:

1. muencherh rohkuen	A. <i>brūns suns</i>
2. perkeryerh holeehl 'wernerh	B. <i>melna kurpe</i>
3. muencherh nerhpery	C. <i>melns lācis</i>
4. s'erkter'ery ch'eeshah	D. <i>balta oga</i>
5. muenchar' pyaap'	E. <i>brūna kurpe</i>
6. pekoyar' tepoo	F. <i>balts suns</i>
7. luuehlson' nerhpery	G. <i>balta bumba</i>
8. muenchey cheek'war	H. <i>balts manzanītas krūms</i>
9. muent'er'ery ch'eeshah	I. <i>balts krēsls</i>
10. ler'ergery cher'ery	J. <i>oranžs lācis</i>
11. 'errwerhson' slekwoh	K. <i>sarkans koks</i>
12. muent'er'ery puuek	L. <i>zāles krāsas kreklis</i>
13. lo'ogey slekwoh	M. <i>sarkans lazdu rieksts</i>
14. s'oktoy no'oy	N. <i>violēta oga</i>
15. 'wer'errgerchson' cher'ery	O. <i>melns kreklis</i>
16. lo'ogey no'oy	P. <i>balts briedis</i>
17. tegee'n nerhpery	Q. <i>zila bumba</i>
18. skoyon rohkuen	R. <i>dzeltena oga</i>

(a) Noskaidrojiet pareizās atbilstības!

(b) Noskaidrojiet pareizās atbilstības:

19. muencherhl	S. <i>kanārijputns</i>
20. 'wer'errgerch	T. <i>kafijas grauds</i>
21. luuehl	U. <i>asinis</i>
22. ler'ergerh	V. <i>piens</i>
23. pekoyek	W. <i>alksnis</i>
24. skoyon	X. <i>savvaļas īriiss</i>
25. tegee'n	Y. <i>debess</i>

(c) Pārtulkojiet latviešu valodā:

26. **'errwerh**
27. **ler'ergerh rohkuen**
28. **perkeryer'ery ch'eeshah**
29. **pyerrp't'ery ch'eeshah**

(d) Pārtulkojiet juroku valodā:

30. *violēts briedis*
31. *balta kurpe*
32. *dzeltena bumba*
33. *melns koks*

(!) Papildu paskaidrojumi atbildēm nav nepieciešami un netiks vērtēti.

▲ Juroku valoda pieder algu valodu saimei. Tajā runā 20–100 cilvēku Kalifornijas ziemeļrietumos. **ch, hl, sh, y, '** ir līdzskaņi. **ee, er, err, ue, uue** ir patskaņi.

No alkšņa mizas mēdz taisīt oranžu krāsvielu. Manzanita ir Ziemeļamerikas rietumos izplatīts neliels koks vai krūmājs ar sarkanīgi brūnu mizu. Savvaļas īriiss ir gaiši violēts ziedaugš.

—Boriss Iomdins, Semjuels Āmeds

3 uzdevums (20 punkti). Doti vārdi viduspersiešu valodā, pierakstīti pahlavi grāmatu rakstībā:

سسا	A	ککوا	B	۱۱۶	C	رر۱۱۱	D	سفف۱۱	E	اسسک	F
سسا	G	سککرا	H	سسا	I	۱۱۶	J	سکک	K	سا	L
سکک	M	سکک	N	ککوا	O	رر۱۱۱	P	۱۱۱۱۱۱	Q	سسا	R
۱۱۶	S	سکک	T	سکک	U	۱۱۶	V	سکک	W	سکک	X
سسا	Y	کو	Z	ککوا	AA	رر۱۱۱	BB	سسا	CC	اسسک	DD

Pētnieki izmanto divas sistēmas viduspersiešu valodas pierakstam ar latīņu burtiem. Sistēmu, kura atspoguļo vārdu pierakstu pehlevi rakstībā, sauc par *zinātnisko transliterāciju*. Savukārt, uz vārdu izrunas balstīto sistēmu sauc par *transkripciju*.

Daži vārdi varēja tikt pierakstīti pehlevi rakstībā vairākos veidos. Piemēram, vārds *dīdan* 'redzēt' varēja tikt pierakstīts kā **سسا** (zinātniskā transliterācija: **HZYTWN-tn'**) vai **سسا** (zinātniskā transliterācija: **dytn'**).

(a) Noskaidrojiet, kura zinātniskā transliterācija un transkripcija atbilst katram no augstāk esošajiem vārdiem! Pievērsiet uzmanību tam, ka pehlevi rakstībā pierakstītie vārdi var atbilst vairākiem viduspersiešu vārdiem.

1. °slwn'	<i>āsron</i>	<i>priesteris</i>	18. wh°l	<i>wahār</i>	<i>pavasaris</i>
2. syd°	<i>syā</i>	<i>melns</i>	19. APLA	<i>xāk</i>	<i>zeme, puteklī</i>
3. DMYA	<i>xōn</i>	<i>asinis</i>	20. gwn'	<i>gōn</i>	<i>krāsa</i>
4. AHTE	<i>xwah</i>	<i>māsa</i>	21. LCDr'	<i>tar</i>	<i>caur</i>
5. blbw't'	<i>barbut</i>	<i>lira</i>	22. mng	<i>mang</i>	<i>melnā drigene</i>
6. gy°h	<i>giyāh</i>	<i>zāle</i>	23. lwlk'	<i>rūrag</i>	<i>ārstnieciska zāle</i>
7. ALBA	<i>čahār</i>	<i>četri</i>	24. ZWZn'	<i>drahm</i>	<i>drahma (svara mērvienība)</i>
8. dwt'	<i>dūd</i>	<i>dūmi</i>	25. dlmnk'	<i>dramanag</i>	<i>vērmele</i>
9. mwd	<i>mōy</i>	<i>mati</i>	26. NKSWN-tn'	<i>kuštan</i>	<i>slepkavot</i>
10. gdk'	<i>gēg</i>	<i>zaglis</i>	27. °wzmbwlt'	<i>uzumburd</i>	<i>smaragds</i>
11. hmyšk'	<i>hamēšag</i>	<i>vienmēr</i>	28. glmwk'	<i>garmōg</i>	<i>silts, karsts</i>
12. LK	<i>tō</i>	<i>tu</i>	29. °hlmn'	<i>Ahremān</i>	<i>ļauns gars</i>
13. gwkl't'	<i>gōgird</i>	<i>sērs</i>	30. °yl°nštr'	<i>Ērān-šahr</i>	<i>āriešu zeme</i>
14. w°c°l	<i>wāzār</i>	<i>tirgus</i>	31. ywdt°k'	<i>judāg</i>	<i>atsevišķs, atšķirīgs</i>
15. MLKTA	<i>bāmbišn</i>	<i>karaliene</i>	32. dhšk'	<i>daxšag</i>	<i>simbols, zīme; atmiņa</i>
16. HZWLYA	<i>hūg</i>	<i>cūka</i>	33. nh°l	<i>nihāl</i>	<i>kociņš, stādenis</i>
17. zwzk'	<i>zūzag</i>	<i>ezis</i>	34. lwcykn'	<i>lawzēnag</i>	<i>mandeļriekstu saldums</i>

(b) Vienu no viduspersiešu vārdiem parasti grāmatu pehlevi rakstībā pieraksta ar noteiktu grafisku īpatnību. Identificējiet šo vārdu!

(c) Zemāk dotie vārdi ir dažu no augstāk dotajiem vārdiem alternatīvi pieraksta veidi.

- EE. سسا FF. سسا GG. سسا HH. سسا II. سسا JJ. سسا

Identificējiet šos vārdus un pierakstiet tos zinātniskajā transliterācijā!

(d) Pierakstiet pahlavi grāmatu rakstībā:

KK.	DKRA	<i>muy</i>	<i>date palma</i>
LL.	dlwnd	<i>druwand</i>	<i>ļauns, grēcīgs, netikumīgs</i>
MM.	stwl	<i>stōr</i>	<i>zirgs</i>
NN.	cmbl	<i>čambar</i>	<i>riņķis, stīpa</i>

(!) Papildu paskaidrojumi atbildēm nav nepieciešami un netiks vērtēti.

▲ Viduspersiešu valoda pieder indoeiropiešu valodu saimes irāņu atzaram. Tajā runāja Sasanīdu impērijā, un šī valoda gadsimtu garumā izdzīvoja rakstītājā formā, pirmkārt, zoroastriešu kanona tulkojumos.

Uzdevumā izmantotā transkripcija atbilst pētnieku rekonstruētai 3. gadsimta izrunai. Rakstzīme ˘ apzīmē patskaņa garumu. č = ċ; h = h angļu vārdā *hat*; ĵ ≈ č vārdā *ačgārni*; š = š; w = v vārdā *nav*; x = latviešu *h*; γ = balsīgais *h*; y = *j*; z = *z*.

Moderno Irānas valodu zināšanām uzdevuma risināšanā nav nozīmes.

—Andrejs Nikuļins (konsultants: Migels Anhels Adress Toledo)

4 uzdevums (20 punkti). Doti vārdi un darbības vārdu saknes rietumtarangāniešu valodā. Doti arī katra no tiem t.s. reduplicētā forma divos šīs valodas dialektos. Reduplicēto formu izmanto kā divdabi vai īpašības vārdu.

		ziemeļu dialekts	krasta dialekts
dakeru	<i>viņi skrāpē</i>	darkeru	dakerukeru
rōbik	<i>tas ir neass</i>	rōbrōbik	rōbirōbik
alema	<i>pa labi</i>	amlema	alemalema
makay	<i>tu kāpj</i>	makmakay	mamakay
apúk	<i>cīts</i>	akpuk	apukpuk
lōpay	<i>auksts</i>	lōplōpay	lōpalōpay
paylāwana	<i>viņš ir plāpa</i>	paylawlawana	paylalawana
kalpaņir	<i>tas ir spītīgs</i>	kalpaņpaņir	kalpapaņir
garkōw	<i>būt bārenim</i>	garkōwkōw	garkōwkōw
eyleka	<i>viņš spēlē</i>	eylekleka	eyleleka
dubemna	<i>viņš ir septītājs</i>	dumbemna	dubembemna
maylewa	<i>koks (suga)</i>	maylewelewa	maylelewa
matay	<i>viņa acs</i>	matmatay	matamatay
mōna	<i>priekšā</i>	mōnmōna	mōnamōna
bebar	<i>baidīties</i>	bebebar	bebebar
jaņil	<i>tas ir sapuvis</i>	jaņjaņil	jajaņil
letna	<i>viņš ir vīrietis</i>	letletna	letletna
ernōnaw	<i>viņš rāpo</i>	ernōnōnaw	ernōnōnaw

Aizpildiet tukšās vietas:

		ziemeļu dialekts	krasta dialekts
ɛtalenɔ	<i>viņš dzird</i>	?	?
jaga	<i>sargāt</i>	?	?
gasírana	<i>viņa ir veca</i>	?	?
daramota	<i>viņi vemj</i>	?	?
pɔwna	<i>viņš ož</i>	?	?
ertɔpa	<i>viņš mazgā</i>	?	?
dabuka	<i>viņi sapņo</i>	?	?
ɲuɲim	<i>tas ir slapjš</i>	?	?
igóŋ	<i>viņš pārdod</i>	?	?

△ Rietumtarangāniešu valoda pieder austronēziešu valodu saimei. Tajā runā 7 000 cilvēku Aru salās Indonēzijā. **ŋ** = *n* vārdā *mango*. **j, r, w, y** ir līdzskaņi. **ɛ, ɔ** ir patskaņi. Rakstzīme **´** apzīmē uzsvaru; ja šādas rakstzīmes nav, uzsvērtā ir priekšpēdējā zilbe.

—*Elisija Vornera (konsultants: Ričards Nivenss)*

5 uzdevums (20 punkti). Doti teikumi nooni valodā, teikti dažādās nooni «nedēļas» dienās, kā arī to tulkojumi latviešu valodā:

teikts **bvutfu**

1. fɔgò cí nú bvúmbòn.
me ncí nò: ntɔ̄ fɔwǎy bvúmbòn.
2. wò nú yú: cɔŋ kɛŋkfũ bvúsòw.
3. kwɔ̄:n nú bóy fí me bvúzhí.

*Vakar bija **bvumbon**.
Bvumbon es atnācu uz tirgu.
Bvusɔw tu nozagsi jamsu.
Bvuzhi sieviete palīdzēs man.*

teikts **bvusɔw**

4. wvù tò nò: bɔŋ ɲwà bvúŋkà:.
5. fò shè ntfũ: nú bvútfũ.
me nú mbóy ncáw mutù bvútfũ.
6. wvù bɛ: yò kwɔ̄:n èbèn.
7. wò tò nò: yòw cɔŋ.

***Bvuŋka** viņš atrada grāmatu.
Parīt ir **bvutfu**.
Bvutfu es izvēlēšos mašīnu.
Šodien viņš nogalināja sievieti.
Tu sen izdzirdēji zagli.*

teikts **bvukema**

8. ntfũ: nú bvúŋkà:dèn.
cɔŋ nú bóy bóŋ bèsèn bvúŋkà:dèn.
9. me mbɛ: ncáw ɲwà èbèn.
10. dièmsɛn nú yèn wvù lɛ.
11. kefwé cí nú bvúŋkà:.

*Rīt ir **bvuŋkaden**.
Bvuŋkaden zaglis atradīs mūs.
Šodien es izvēlējos grāmatu.
Vīrietis tūlīt ieraudzīs viņu.
Aizvakar bija **bvuŋka**.*

teikts **bvuŋka**

12. me nú nfi dièmsɛn.
13. kwɔ̄:n cí nò: yèn wáy é bvútfũ.
14. bèsèn nú gé: cɔŋ mutù èbèn.
15. bó nò: yèn me lé fɔwǎy.

*Es tūlīt palīdzēšu vīrietim.
Bvutfu sieviete ieraudzīja tirgu.
Šodien mēs nozagsim mašīnu.
Viņi tikko ieraudzīja mani tirgū.*

(a) Pārtulkojiet latviešu valodā:

teikts **bvuŋkaden**

16. bvúsòw nŭ fò shě ntfŭ.
17. me nú ŋgé: nyén kèŋkfŭ lé èbèn.
18. wvù tò nò: yèn bèsèn ě bvúmbòn.
19. bèsèn nŭ bóy tó fòwǎy bvúzhí:dèn.

(b) Pirmā nooni nedēļas diena ir **bvutfu**. Kāda ir nooni dienu secība?

(c) Pārtulkojiet nooni valodā:

teikts **bvumbon**

20. *Bvusɔw es palīdzēju vīrietim.*
21. *Zaglis tikko nozaga jamsu.*
22. *Bvuŋkaden es izdzirdēju mašīnu.*
23. *Šodien sieviete nogalinās vīrieti.*
24. *Šodien vīrietis ieraudzīja tevi.*

⚠ Nooni valoda pieder Atlantijas-Kongo valodu saimes beboīdo valodu grupai. Tajā runā ap 40 000 cilvēku Kamerūnā.

ε un ɔ ir patskaņi. ŋ, sh, y un zh ir līdzskaņi. Rakstzīme : apzīmē patskaņa garumu. Rakstzīmes virs burtiem apzīmē toņus: ´ augstais, ˆ krītošais (augstais ↘ zemais), ˜ krītošais (vidējais ↘ zemais), ˘ zemais, ˙ kāpjošais (zemais ↗ vidējais), ˚ kāpjošais (zemais ↗ augstais); ja nav nevienas no tām, zilbei ir vidējais tonis.

Jamss ir tāda paša nosaukuma tropisko augu ēdamais bumbulis. —Semjuels Āmeds

Redaktori: Neitans Somerss, Semjuels Āmeds, Božidars Božanovs,
Ivans Deržanskis (tehn. red.), Hjū Dobss, Dmitrijs Gerasimovs, Šindžini Ghoša,
Ksenija Giļarova, Staņislavs Gurevičs, Gabrijela Hladnika, Boriss Iomdins,
Bruno L’Astorina, Tēhuns Lī (galv. red.), Mīna Norvika, Andrejs Ņikuļins, Pans Tunle,
Aleksejs Peguševs, Aleksandrs Piperskis, Marija Rubinšteina, Daniels Ruckis,
Artūrs Semeņuks, Toms Makkojs, Milēna Veneva, Elīsiņa Vornera.

Latviešu teksts: Aleksejs Peguševs.

Lai veicas!